

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:		Felelős szerkesztő:	Kiadó laptulajdonos:	Egyszám ára 4 fillér.
Helyben: Negyedévre . . .	3 korona.	Rudnyánszky Gyula	László József.	Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Magyarországra	12			Debrecen, Csapó-utca. Telefon 275.
Vidékre Negyedévre	5			
Magyarországra	20			

ROSTA.

Igazán jót tesz a király a nemzettel, ha már végét veti a válságnak. — Akár jobbra, akár balra, csak döntsön.

Mert ha még sokáig lebegnénk így ég és föld között, a nemzet végkép kiábrándulna összes nagyjaiból.

Istenem, mily kicsinyek is ezek a mi politikai nagyságaink! És milyen rémlátók! A világot se tesznek föl jól senkiről. Gyanasítás, bizalmatlankodás, sötét szándékok sejtése: e körül forog a magyar államférfiak esze.

És ebből a sütetből mindennapra jut egy lepény.

A legújabb boszorkánypogácsa az, hogy Tisza elnapoltatja a Házat, levegőbe röpíti az ellenzéki szövetséget, a balti flottát, Karbint, az egész világot, hogy minél tovább lehessen ideiglenes miniszterelnök.

És akadnak politikai bölcseségek között olyanok, a kik még ezt a számárságot is elhiszik.

* * *

A japánok odaát messze a keletázsiai hártéren csodálatos gyorsasággal üldözik, verik az orosz. Mukden után ime bevették Tienlinget és most Karbin következik és ezzel az orosz haderő teljes megsemmisítése.

Ha az ember a fürge ázsiai faj mesés sikereit látja, szinte gondolkodóba esik, nem kellene-e köszönetet szavazni a kedves osztrák tábornokoknak azért, hogy mostanában egyre emlegetik a magyarok ázsiai származását?

Mert ebben a lenéző szemrehányásban sűrűn van most részünk. Az osztrák főtiszteknek ugyanis nincs más dolguk, hát cikkeket irogatnak a bécsi lapokba. — Persze ellenünk.

És borzongva emlegetik, hogy a dicső közös hadsereg, ha ketté választanák, magyar zászló, magyar vezényszó alatt ázsiai szintre sülyedne le . . .

Lám így kedveskednek nekünk, hogy szeressük a közös armádiát, a feketesárga színt, a kétféjű sást és az osztrák generálisokat.

Vajjon minek nézik ezek a katonai írók a magyar nemzetet? . . .

* * *

Budapesten megnyílt az — ezredik kávéház.

Ez az egy mondat egy egész kötet írásnál jobban jellemzi a főváros szegénységét,

gyülelésvész társadalmi hadait és összes nyomorúságait.

A fényes, cifra kávéház Budapest naplopóinak, koldusainak és szélhámosainak a menedékhelye.

Ezrével élnek a fővárosban olyan alakok, a kik az egész napot a kávéházban töltik.

Akárhány kávéház üzlethelyiség, érények piaca, családi tüzhely és lélekvásár tanyája.

Nem esoda, hogy valahányszor munkás tüntetések, zavargások vannak, a szocialisták legelőször a kávéházak ablakait verik be.

Aki a mai kor történetét megírja, bizonyára külön fejezetet szentel a kávéházak szerepének, mely mintegy tükre korunk nyavalyáinak.

Feladatok.

— márc. 17.

Régi magyar betegség a meggon-dolás hiánya. Fellobbanunk, mint a szalmakazal és világítunk. Az éjszaka nappali fényben uszlik, az eget is pirosra festi a szalmaláng. De azután — nagyon rövid idő múlva — már csak a pernye marad.

Ime most is azért nyugtalankodik a hazai közvélemény, hogy a politikai válság sokáig húzódik. A pártok már toporzékolnak. Bántja őket a tétlenség. Dolgozni, alkotni szeretnének.

De véletlenül Isten csodát tenne s holnap reggel a győztes ellenzék arra ébredne hogy nyitva a pálya, nincs többé akadály, tessék dolgozni, alkotni: vajjon hogyan oldanák meg a nyugtalankodók a reájuk váró nagy feladatokot?

Tegyük fel, hogy a király azt mondja: legyen külön vámterület! Kétség nélkül való, hogy a függetlenségi párt a kormányon a legrövidebb idő multán azt kiabálná: addál uram esőt, de nincs köszönet benne!

Mert az álmok, az ábrándok hamar szétfoszlanának és a leghebehurgyább politikus is belátná, hogy előkészítés nélkül semmit se lehet kiépíteni.

Az önálló gazdasági berendezkedés csak papiroson maradhatna, mert merőben lehetetlen a vámsorompók azonnal való felállítására. A kiegyezést nekünk

Ausztriával 1907-ig kellene tető alá vinni. De addig Németország nem vár. Mert a rá nézve a régivel sokkal előnyösebb új kereskedelmi szerződést 1906. március 1-én életbe lépteti. Már most hogyan képzeli a fejebubájig nemzeti színű hazafi a kérdés elintézését? Lehet-e néhány hónap alatt ezt a feladatot megoldani, még ha április 4-én be is mutatkoznék a Kossuth-kormány és azonnal hozzá fogna a munkához?

Bizony be kellene vallania, hogy az eszme megvalósítása súlyos nemzetközi bonyodalmak nélkül lehetetlen.

Mi őszinte hivei vagyunk a külön vámterületnek; de nyíltan állítjuk, hogy az addig meg nem csinálható, míg összes szerződéseink dátumai össze nem egyeznek. A fő és legsürgősebb feladat tehát az, hogy minden kötelezettségünk egyszerre járjon le: a kiegyezés Ausztriával ép úgy, mint a külföldi kereskedelmi szerződések; mert a mig ezt el nem értük, nem lesz, nem lehet külön vámterületünk.

Hát a katonai kérdésekben a legszebben hangzó jelszóval, a magyar vezényszóval hogyan állunk?

Ugy, hogy a magyar vezényszót rázkódás nélkül rögtön be lehetne hozni; de fabatkát sem érne, amíg mindazokat a reformokat meg nem valósítják a hadseregben, melyek mint nemzeti vívmányok szerepelnek a — lomtárban. Ezekből a nagy diadallal szerzett nemzeti vívmányokból ugyanis eddig egyetlen egyet sem valósítottak meg. A mi csekélység történt, az jó részt értéktelen szemfényvesztés volt. A rideg valóság tehát az, hogy a hadsereg gyökeres reformja, a katonai szellem teljes átalakítása nélkül a magyar vezényszó csak népbolondítás lenne. Mégis örökké csak ezt az egy jelszót hangoztatják felületes bölcseségek, a kik igazi nagy feladatok megoldására nem is gondolnak.

Évtizedes mulasztásokat képtelenség pár hét alatt helyrehozni.

Vizsgáljuk például az egységes nemzeti állam kiépítésének legfőbb eszközt, az iskolát: Vajjon történt-e ezen a téren olyasmi, a mit igazán fenséges feladat megoldásának nevezhetnénk? Bizony nem történt. Csak toldozás foltozás, nem igazi alkotás, a mit e téren féltéken csinálgatunk.

Jó czipőket olcsón csak is Stück & Ede cégnél lehet venni DEBRECEN, Piac-u. 22 Kistemplommal szemben.

Egy valóban nagy nemzeti feladat van: az összes iskolák államosítása kivétel nélkül és Magyarország minden iskolájában a kötelező magyar tanítási nyelv, kivétel nélkül.

Tessék ezt a feladatot megoldani, tisztelt államférfiak! Akkor aztán a gazdasági önállóság, a magyar hadsereg mint érett gyümölcs önként az ölünkbe hull és mi diadallal haladhatunk előre a nemzeti eszmény, az egységes magyar állam kiépítése felé!

De persze az ilyen gyökeres munkától, az ily korszakalkotó merész feladatok kifizetésétől félnek a mi nemzeti hőseink. Ők csak magyar vezényszót (nemzetiszin sujtás a frakkon!) és más ily szerény, mérsékelt, cicomás semmit emlegetnek.

A nagy feladatok pedig várhatnak. Majd ha születik egy új Baross Gábor — az vállára veszi a magyar glóbuszt. De addig esilognak az üres jelszavak...

A régi osztrák játék.

— A kiegyezés revíziója. —

— márc. 17.

Az osztrák képviselőházban nagy államférfi vakparádét tartanak: *Derschatta* képviselő hosszabb beszédben megokolta azt az indítványát, melynek az 1867. évi kiegyezés revíziója a célja és a nagyszámú birodalmi gyűlési párttörédek vezető emberei állást foglaltak az indítvány mellett. — Kezdetben több osztrák pártnak nem tetszett ez az indítvány, mert féltek, hogy a magyar zavarok csak fokozódhatnak vele. De most, miután az indítványozó iparkodott szándékait lehetőleg tárgyilagosan előadni, ami mellett persze holmi felette egyoldalú tendenciákat és a tényállás hamis felfogását nem lehetett elkerülni, most csak azon okoskodnak, hogy külön bizottsághoz, vagy a kiegyezési bizottsághoz utasítsák-e a javaslatot. Ez mit sem változtat a dolgon. Az lesz a döntő, hogy akár az egyik, akár a másik bizottságban, minő szellemben tárgyalják az indítványt,

és bármi legyen az eredmény, a záró votum csak az osztrák képviselőlet összeségét illeti meg.

Ez a votum pedig attól függ, minő állást foglal el az osztrák kormány a pártokkal szemben, minő befolyást képes gyakorolni e pártok többségére. Miután ez az állás és ez a befolyás attól függ, mely sikerül a kormánynak a belső osztrák kérdéseket, tehát főleg a nyelvkérdést rendezni, ismét megújul a régi játék, melyet az osztrák pártok már két év óta folytatnak a birodalmi gyűlésben, hogy a közös ügyeket alkalmas eszköznek tekintik arra, hogy egyoldalú nemzeti értelemben nyomást gyakoroljanak a belső osztrák ügyek elintézésének módjára. Es éppen ettől kellene gondosan óvakodniok mindama osztrák pártoknak, melyek komolyan szívükön viselik a magyar osztrák birodalom nemzetközi hatalmi állását, mert már eléggé kellett tapasztalniok, mennyi bajt mennyi zavart hozott eddigi maguktartása mind a két államra. Tehát mindenekelőtt azt, amit eddig oly rövidlátón elmulasztottak, kell elvégezniök. Mindenek előtt tétő alá kellene venniök a kiegyezést, amint az a *Szell-Körber-féle* megállapodás szerint előtűk fekszik, ami nem akadályozza azt, hogy előadhassák legmesszebb menő kívánataikat a kiegyezési törvény jövő megváltoztatására vonatkozólag.

Az új rendezéshez különben is hosszú idő kell ugy Magyarországon, mint Ausztriában és ez az idő tegye legalább lehetővé mind a két államban a nyugodt tanácskozást. Tegye lehetővé mindenekelőtt az által, hogy pozitív alapot találjanak a lehetőleg válság nélküli átmenetre. Ha Ausztriában végre belátják, hogy a magyarországi fordulatot leginkább ők maguk okozták, amennyiben a közös ügyeket *pro nihilo* kezelték, most a leghasznosabbnak kell, hogy tartásák, hogy mindenek előtt a kiegyezésre vonatkozólag *fait a compli-t* teremtenek, az önként vállalt feladatot maguk teljesítik, mint azt Németország is tette a kereskedelmi szerződésre vonatkozólag.

Minden egyebet nyugodt lélekkel a jövőre lehet aztán bizoni, mely akkor aligha lesz oly komoly, mint a milyen — sajna — a jelen.

A nagy válság.

— márc. 17.

Amit minden ellenkező híresztelés ellenére már egy héttel ezelőtt jeleztünk a *Szabadság* e rovatában: beteljesül. A király vasárnap Budapestre érkezik és valószínű, hogy március 24-25-ére lesz új kormány.

A legújabb eseményekről a következőkben vagyunk híradással.

Tisza Bécsben.

Még félhivatalos körök sem tudták, hogy gróf Tisza István szerdán este Bécsbe utazott. Sőt épen az ellenkező jelentést adták ki, hogy Tisza egyelőre nem megy Bécsbe.

A kormányelnök azonban tegnap reggel az osztrák fővárosba érkezett és délelőtt másfél óra hosszat tanácskozott gróf Khuen-Héderváryval.

Gróf Tisza István rendkívül ideges és bágyadt. Napok óta álmatlanság és erős fejfájás gyötri. Héderváry előtt ki is nyilatkozta, hogy nem bírja tovább az ügyek vezetését, Mindent el fog követni, hogy helyét mielőbb elhagyhassa. Idegzete, egészségi állapota az utóbbi események hatása s a hazafiúi gondok sulya alatt annyira megromlásodott, hogy Tisza, mielőtt az új kormányt a király kinevezi, azonnal visszavonul és hosszabb ideig, amíg egészsége helyre nem áll, nem vesz részt a közéletben.

A király Budapestre jön.

Gróf Tisza Istvánt tegnap két ízben fogadta a király. Először d. e. 11 órakor, majd d. u. egy óráig. Mind a két kihallgatás hosszabb ideig tartott és a kormányelnök előterjesztése a válság gyors megoldására vonatkozott.

Gróf Tisza István javaslatára a király elhatározta, hogy vasárnap budapestre utazik.

A király már hétfőn, márc. 20-án megteszi a lépéseket a válság meg-

Cinka Panna hegedüje.

Írta: Sassy Csaba.

Rodostói sikon hüvös tavaszéjjel
Szél támad, szél árad zavaros beszéddel.
A Marmora tenger csapdossa a partot,
Tengerjáró szellő elkapja a hangot.
Es aztán, aztán iramodó szélből,
Foszladozó ködnek omlós lepeléből,
Isten tudja merről, Isten tudja honnan,
Hirtelen egy asszony le a sikra toppan.
Csapzott kusza hajjal, tétova lépéssel
Gyepes sírok között hangtalan néz széjjel.
A szeméből csapdos, lobog a tűz lángja,
Kopott hegedüjén nyugoszik az álla.
Az egyik kezében a nyirettyű reszket,
Hogy az éjszakában egy nótába kezdett.
... Egy nótába kezdett... Hajh! Micsoda hangok:

Dübörögve nyílnak ketté a sirhantok —
Es a hang tovább eseng, esoda történt rája,
Feltámad Rákóczi minden katonája.
Kialudt szemekben lobbot vet az élet,
Rég kihült sziveknek ujult tüze éled,
Farkaskacagányok libegnek-lobognak...
Fujó csatamének tombolnak-dobognak.
... A vitézek szólnak: Eljöttünk egy szálíg!
Feleli az asszony: Valaki hiányzik!
Aztán tovább húzza: ... hejh! micsoda ének!
Mintha siratnának, mintha temetnének...
Minden, ami bánat, minden a mi fájhat,
Minden, ami könyre, zokogásra válhat.
Minden, mi a régi sebet felszakítja,
A mi a keservet fájdalommá szítja.
Ami megvérezi, megtépi a lelket,
Amitől a harag villámlolva reszket,

Amire gyógyulás, vigasztalás nincsen...
... Abban a nótában benne volt ott minden.
... Az utolsó hang is, a hogy elsirt halkkal.
Felpattan egy sirbolt mennydörgő robajjal.
A göröngye széthull, felporzik a hantja,
S kilép nagy Rákóczi a harmatos partra.
Vert ezüst pánccélja a setétben csillog.
Damaszceáni kardja a kezében villog.
Mint a tárogató, öblöget a hangja:
Valaki felköltött... Te vagy Cinka Panna?
A hegedű hangja koporsómba esengett,
A mi régen elmúlt, újra fájni kezdett.
Szomorú a nótád, hát még most is úgy van?
Mennyi bánat, mennyi panasz van a hurban.
Vérző turul madár nyögése, sikojja,
Kétféjű sas hangja. a hogy marcangolja.
A magyar sirása, a hogy égre támad,
A császár hívása: Gyere haza, lássad!
Cinka Panna! Mondjad, mikor lesz már vége?
Sohase jut már fel a panasz az égre?
Mi lett a magyarból, labanc lett, vagy szolga?
Bilinese láncait mért hogy meg nem oldja?
Rabszolgák földjébe minek hívtak engem,
Mért nem hagytak itt a szabad idegenben?
... Es ahogy elhallgat tüzes indulója...
Felkapja a fejét nyomban Cinka Panna.
Beleesap azután szilajon a hurba,
Fölsikolt-fölríkkolt a hegedű ujra.
De most már másképp szól... viharosan...
... lánngal...

Égverő haraggal, dacos elszántsággal.
Minden hangja, mint az izzó parázs pattog,
Mint a lüktető vér bizsergetve, kattog.
Minden, ami tüzet, lángot ad a vérnek,
Amiről a szemek kigyulva beszélnek,

Diadal — dicsőség — győzelem, mámor...
Mint a láva, áradt abból a nótából.
... S alig hogy elhagyja, alig hogy elvégzi...
Micsoda nóta ez? — Nagy Rákóczi kérde —
A szabadság dala — felel Cinka Panna.
Nagy Rákóczi Ferenc nézz... odanézz...
... arra...

Magyarország felett mit látsz ott az égen,
Vérvörös biborral mi tör át az égen?
A hajnal... a hajnal... dereng már a fénye,
Mintha a szabadság pásztortüze égne...
Hol a régi standár... hogy lobogjon újra!
A pro libertate jelszó legyen újra!
Verjete alármát, a szabadság virrad,
Magyarország felett az új hajnal pirkad.
... Cinka Panna, te meg huzzad azt az ujat,
Oszoljon az éjjel... fogyjon a borulat.
Hogyha tüzzel huztad, huzd most tüzebben,
Meglásd, ez a nóta, ez visszavisz engem.
... Elvágat a sereg hajnalodó éjbe,
Pitymallati ködbe, párás messzeségbe.
Virad már a hajnal Magyarország felett...
Rodostói sikról megjött az üzenet.
Tengerjáró szellő, hogyha felénk indul,
Elhoz egy-egy nótát arról a szent sűrűl...
Minden, ami hevit, amiből tűz támad,
Abból a hangokból minden szerteárad.
Az alvó meghallja, a halott felérez,
Tűz nyargalja végig, úgy kap a szívéhez...
S mikorra Rákóczi elér a határig,
Labanc Magyarország kuruc lesz egy szálíg...
Kuruc lesz egy szálíg!

oldására. Valószínű, hogy több politikus kap meghívást a királyhoz és ezek egyikét megbizta a király a kormányalakítással. A döntés március 24—25-ikére várható.

Az új kormány.

Ugyanabból a föltétlenül jó forrásból, mely eddig többször informálta lapunkat alaposan, tegnap azt az értesítést kaptuk, hogy a király Budapesten még e hónapban kinevezi az új kormányt.

A találgatások tág tere természetesen most még jobban kiszélesedik. A lapokban a legellentétebb hírek keringenek. Egy külföldi, tekintélyes lap azt írja, hogy aligha nem teljes 48-as kormány lesz, Kossuth Ferenczel az élén. A bécsi Neue Freie Presse is jelezte — röviden és diplomatikusan —, hogy az udvar ujabban bal felé hajlik.

Mi azonban nagyon jó forrásból jelenthetjük, hogy ez a bal felé hajlás csak bécsi értelemben magyarázható arra, hogy a király 48-as kormányt nevez ki. A valóság az, hogy a király a 67-es kiegyezési törvényhez ragaszkodik. Figyelembe véve azonban a nemzet általános hangulatát, a nemzeti törekvések elől nem kíván elzárkózni.

A körülmények újabb alakulásából tehát azt lehet következtetni, amit mi már több ízben (még amikor senki sem emlegette) hangoztattunk, hogy az új kormány alakításával a király báró Bánffy Dezsőt bizza meg.

Annai bizonyos, hogy Bánffy Dezsőt a király Budapesten már hétfőn vagy kedden kihallgatáson fogadja. Akkor fog eldőlni, hogy a kibontakozás mely irányban történik.

Mindenesetre feltűnő, hogy a nagy fordulat hirtelen beállott és a válság megoldása valóban bekövetkezik arra az időre, melyet mi előzetesen hangoztattunk.

A Kossuth-serleg.

A függetlenségi párt március 20-án, hétfőn bevonul új párthelyiségébe. Ugyanakkor avatják föl a Kossuth-serleget. Az ünnepi szónok gróf Apponyi Albert lesz.

Politikai körökben nagy érdeklődéssel tekintenek Apponyi beszéde elé, mert az a hír, hogy gróf Apponyi Albert ezzel az alkalommal a függetlenségi párt megbízásából fontos politikai kijelentéseket tesz.

Tanácskozások.

Budapesten tegnap is erősen folytak a tanácskozások. Báró Bánffy Dezső és Darányi Ignác délelőtt több órát töltöttek gróf Andrássy Gyula palotájában, ahol bizalmas politikai megbeszélés volt.

Hír szerint a Kossuth-serleg hétfői felavatásán gróf Apponyi Albert nevezetes javaslatokat tesz a válság megoldására nézve.

A kettős megbízó levelek.

Tegnap járt le a határidő, a melyig a két kerületben megválasztott képviselőknek be kellett jelenteniök, hogy melyik megbízó levelet tartják meg.

A képviselőház elnökéhez beérkezett nyilatkozatok szerint

Barabás Béla a váci,
Gränzenstein Béla a soproni,
Lukács László a győri,
Sándor János a marosvásárhelyi,

Tallán Béla a szegedi megbízó levélről mondott le. E szerint Vácott, Sopronban, Győrött, Marosvásárhelyen és Szegeden új választás lesz.

Öt új választás.

Politikai körökben nagy meglepetést keltett, hogy a szabadelvű párt tagjai közül mind a négyen, akiknek kettős mandátumuk van, arról a kerületről mondtak le, amelyekről a lapok jórészt azt írták, hogy éppen ezeket fogják megtartani. Különösen Lukács miniszter és Gränzenstein államtitkár elhatározása keltett feltűnést, hogy ez Sopront mellőzi, a miniszter pedig a küzdelemmel visszahódított Győrött mondott le. Érdekes továbbá az a felfogás, melyet képviselői körökben általánosan vallanak, hogy a szabadelvű párt mind a négy kerületét elveszti. Sopronban disszidenst, Szegeden újpártit, Marosvásárhelyen függetlenségit és Győrött szintén függetlenségit fognak megválasztani.

A munka áldozatai.

Laborde dr., a párisi akadémia tagja, hírneves orvos és egyetemi tanár, ezeket írja egy értekezése folyamán:

„Párisban 30 000 festékkészítő munkás él és ennek a harmincezer munkásnak több mint tíz százaléka beteg. Nem azért beteg, mert a szervezete gyenge, mert megviselte a kor, az időjárás, de beteg azért mert festékkészítő, mert a munkája méreg, a foglalkozása veszedelem.”

Laborde csak a festékkészítő munkásokról beszél. Megállapítja, hogy minden százra tíz nyomorék, tönkrement tüdejű, megtörtött idegzetű ember esik. És az emberek hozzáteszik:

— Miért mennek az emberek erre a pályára? Ki kényszeríti őket erre?

És, a ki feltette ezt a kegyetlen kérdést, azt képzeli, hogy megnyugtatta önző lelkiismeretét... Ki kényszeríti őket? Az éhség, az élet, megélhetés szükségére! Azt mondják, hogy megszűnt a rabszolgaság ezen a világon. De van-e, volt-e nagyobb rabszolgaság annál, mely arra kényszeríti a munkást, hogy halálos levegőben, élő, mérges gázok közepette szerezzen meg minden garast, a miből élni akar; van-e annál kegyetlenebb zsarnok, mint a melyik száználomra méltó nyomorékká, reszketeg aggá teszi az emberek százait.

Törvényhozói bölcsesség, hatóságok gondoskodása kiterjeszti védelmét minden emberre; szabályok, parancsok védik meg az emberiséget a pusztulástól; de ahol önmagának kell gondoskodnia az emberi elmének magáról, ahol a gyenge emberi erő áll szemben a hatalmas önérdékkel, megszűnik a humanizmus és a védtelen ember éhsége, élete rabszolgája lesz.

Lám, a mérgek árusítását szigorú szabályok állítják korlátok közé, mért nincsen megtiltva éppen ilyen szigorúan a gyilkos, öldöklő kenyér nyújtása is? És az emberiség, mely míg magáról van szó, bölcsnek tart mindent, a mi védelmére van alkotva, miért nem gondolkozik maga azokról a szegény emberekről, a kik nem részesülnek a társadalom eme védelmében?

Mért nincs szabály, mely megkövetelné a humanizmust, a munkaadótól?

És azok az emberek, a kik jó szívükre hallgatva megbotránkoznak, ha sánta ló van

fogva a terhes szekér elé, mért nem fognak botot arra a munkaadóra, a ki 12 esztendő gyermekekkel cipeltet mázsás terhet és mért nem követeli börtönben juttatását annak a festékgyárosnak, aki munkáit mérges levegőjű helyiségben dolgoztatja és még a szükséges szellőztetésről sem gondoskodik? Hát ez az emberélet éhségének ez a szerencsétlen rabszolgája nem éri meg azt az összes pénzt, a melybe életének megmentése kerül? Az emberi önésnek mindig nagyobb marad hatalma a humanizmus nemes frázisainál?

— És míg bölcs elmélkedések és jószívű emberek nemes elvei és írásai eredmény nélkül szállnak sikra az emberiség érdekében, szerte-széjjel mindenütt a világon keresik a megmérgezett, halált rejtő kenyeret igába fogott rabszolga-kezek.

Milliomosok a Lipótmezőn.

Miért nincs hely az örültek házában?

Saját indóítónktól.

Budapest, márc. 16.

Évekkel ezelőtt történt, hogy egy ösmert fővárosi ügyvéd nem tudta elhelyezni a tébolydában egyik klienscsaládjának közveszélyes örültjét. Hasztalan volt minden iparkodása, orvosi bizonyítványok beszerzése, tanárok konziliuma, — míg végre egyebet se tehettek, mint hogy a közveszélyes beteget kibocsátották az utcára. A szerencsétlen ember lefeküdt a villamos sínekre, betört néhány kirakatot és inzultált, megszurkált néhány járókelőt. De ez használt. Végre a beteg pofonvágott egy közrendőrt, aki bevitte. Így aztán rendőrorvosi bizonylat alapján beszállították a megfigyelő osztályra, majd a tébolydába.

Az állami tébolydák tudniillik tulzsufoltak. A lipótmezei intézetben, amely 600 ember számára épült, évek óta 1200 embert ápolnak, már úgy, ahogy elképzelhetni ezeket az irtóztató állapotokat, különösen télen, amikor az örültek szalmazsákon hevernek a folyosókon, avagy a szűk szobácskákban heringek módjára összeszorulnak.

De a leginkább megrovandó visszaélés az, amelyet duzzgazdag milliomos családok követnek el az állami intézettel szemben. És helytelenünk kell, hogy a kórház vezetősége a maga részéről semmit se tett, hogy ezeket az állapotokat megszüntesse. Reméljük, hogy dr. Conrád, a lipótmezei tébolyda új igazgatója, akit a távozó dr. Bolyó Károly helyére neveztek ki, a legerélyesebben fogja megszüntetni ezeket a lehetetlen állapotokat.

A helyzet a következő:

Magyarországon a statisztika kimutatása szerint ezer emberre három elmebeteg esik, — irtóztató számarány. Pláne, ha tekintetbe vesszük, hogy a tébolydaügy ázsiai színvonalra egyik szegényfoltja a mi nyugati műveltséggel kérkedő államunknak. Tomboló nagyvárosi hóbotunk sok mindent létesít, a mire semmi szükségünk és a mivel csak port hintünk Európa szemébe, de piruló arccal kell arra az eshetőségre gondolunk, hogy a művelt külföld tudomást szerezhet az elmebetegügy állapotáról Magyarországon.

Legtöbb tébolydánk gyarlón van berendezve. Azonfelül kevés a tébolydánk Magyarországon 40.000 örült esik a család terhére, veszélyeztetvén a közbiztonságot, mert tulzsufolt tébolydáinkban nem talál helyet.

Ilyen körülmények között nem lehet eléggé kárhóztatni, hogy állami tébolydáinkban, ahol elsősorban szegény, másodsorban kevéssé jómódu vagy egyszerű polgár betegeknek kellene helyet szorítani, milliomos örültek élvezik az olcsó feltételeket.

Mikor ez a körülmény annak idején Széll Kálmán belügyminiszter tudomására

esett, rögtön intézkedett, hogy ezeket a vizsgálásokat beszüntessék. De mielőtt ezt a rendeletet foganatosították volna, jött Tisza István, aki még a tébolydában is a jövedelmezési szempontot kereste és Széll Kálmán rendeletét visszavonta.

A Lipótmezőn például van egy úgynevezett: uri pavillon, ahol a betegeket külön-szobában ápolják és eltartják napi öt forintért. Az elsőosztályu betegért naponta három forintot fizetnek. Már most ezt az aránylag olcsó, tehát az esetleges polgári osztálynak szánt helyeket a milliomosok foglalják le, a kiknek családjaik betegüket magán-szanatóriumokban helyezhetnék el minden különösebb anyagi megerőltetés nélkül. Az ember alig tudja elhinni, hogy az állami tébolydáknak ezeket az ugyszólván kedvezményes helyeit a milliomos Hagenmacher-, Gregersen- és Schossberger- stb családok foglalják le betegeik számára, — sőt még báró Dániel Ernő is itt helyeztette el egyik igen közeli rokonát. És még sok más dúsgazdag család . . .

Ezzel az ügyvel a parlamentben is kell foglalkozni. Mutassák be hivatalosan az államilag kezelt betegek listáját és majd akkor álmélkodva fogjuk konstatálni, hogy hazánkban, a hol negyvenezer örült veszélyezteteti a közbiztonságot az utcán, kik szorítják ki az állami tébolydákban a szegény betegeket.

Azt csak mellékesen jegyezzük meg, hogy az orvosok természetesen fokozott buzgalmat és időt szentelnek a milliomos betegnek, a mi által a többi — szegényebb — paciens ápolása szenved rövidséget. Helyezték el a milliomos betegeket a költségesebb magán-szanatóriumokban, ahol külön ápolásban részesülnek és adjanak helyet szegényebbeknek az állami tébolydákban. Különös hogy a milliomosok épen ezen a ponton fejtenek ki meghatározó takarékoságot.

Egyház és iskola.

A református zsinat.

(Saját tudósítónktól.)

Budapest, márc. 16.

Az ügyvédi kamara disztermében ma délelőtt 10 órakor nyílt meg a református zsinat második ülészaka, amelyen a zsinatnak csaknem összes tagjai megjelentek. Az új ülészakot Kun Bertalan püspöknek, a zsinat egyházi elnökének ájtatos imája vezette be, mire Bánffy Dezső báró világi elnök a zsinat második ülészakát megnyitottak nyilvánította. A jegyzőkönyv vezetésével Váro Ferencet bizta meg.

Sajnálattal jelentette ezután az elnök, hogy a múlt ülészak óta a zsinatnak két tagja: Benesik István és Doroghy Lajos elhaltak. Emlékeztük és az egyház körül szerzett érdemeiket a zsinat jegyzőkönyvileg örökíti meg. Jelentette továbbá az elnök, hogy a tiszántúli kerület elnöksége és a zsinat elnöksége között a zsinati választások dolgában nézeteltérés támadt. Az alkotmányügyi bizottság feladata lesz a törvény kellő értelmezésével a félreértést eloszlatni.

Az igazoló bizottság jelentését Radácsy György terjesztette elő. Tudomásul vették.

Bánffy Dezső báró jelentette ezután, hogy a zsinat első ülészakának végén egy bizottság küldetett ki, amelynek feladatává tétetett, hogy az 1848. XX. t. cikk végrehajtása dolgában tárgyalást folytasson a kormányval. Ez a bizottság feladatának megfelelt, s betérjeszté most jelentését a zsinathoz. A jelentést az adóügyi bizottsághoz utasítják.

Ugyancsak Bánffy Dezső báró elnök felemlíti, hogy a múlt ülészak végén a zsinat azt határozta, hogy az ülészakban folytatni fogja a törvény tervezetnek az egyházi adózásra vonatkozó részét.

Mielőtt azonban a zsinat e határozatnak megfelelné, az elnökség célszerűnek tartaná, ha a gyűlés egyidőben konferenciává alakulna át, s ez a konferencia megállapítaná a tár-

gyalás és a tanácskozási idő beosztásának rendjét. (Helyeslés.)

Konc Imre esperes azt akarta indítványozni, hogy a törvénytervezet adóügyi részét vegyék le egyelőre a napirendről.

A zsinat Bánffy indítványát elfogadta, mire a zsinat értekezleté alakult át. Az értekezletről az elnökség a nyilvánosságot kizárta.

NAPI HIREK.

— **A polgármester Budapesten.** Kovács József polgármester fontos városi ügyek elintézése végett holnap Budapestre utazik és csak hétfőn este tér vissza.

— **A kaszinó Csokonai képe.** A debreceni kaszinó Csokonai Vitéz Mihály 100 éves halálzási évfordulójának emlékére megfesteti a költő életnagyságu arcképét és azt a kaszinó helyiségében helyezi el. A kaszinót e nemes ténykedésért csakis elismerés illeti meg, mert evvel is igazolja, hogy kulturális tekintetben a debreceni társaskörök között, vezető szerepe van. A festményt, mint értesülünk Kovács János festőművész készíti el.

— **A motoros kocsik.** Tegnap ismét megjelent a helyi vasút sinein az új motoros kocsik, mely nagy menetsebességgel egymás után kétszer robobogott végig a városon, a pályaudvartól a nagyerdőig és vissza. — Ezuttal a nagyerdei végállomáson elkészült félkör alakú kanyarodót próbálták ki, Láber igazgató személyes felügyelete alatt. A pályaudvar előtt is épül ilyen kanyarodó, mely arra való, hogy a motoros mind a két irányban úgy haladhasson, hogy gépfülkéje elől legyen. A próba teljesen jól sikerült. Elsőbb nagy menetsebességgel perdült át az emelkedéses kanyarodón a kocsik; másod ízben pedig a lassabb menetet próbálták ki. A dolog simán ment és így, mihelyt a pályaudvari kanyarodó is elkészül, a két motoros kocsit beállítják a forgalomba. Az új kitérők felhasználásával, a közlekedés ezen-tul tíz perces indulásra lesz, tehát a helyi közlekedés kielégítésére előnyösebbé válik.

— **Meszlényi püspök a ravatalon.** Szatmárról jelentik, hogy Meszlényi püspök holttestét Tetric egyetemi tanár az elhunyt főpásztor kezelő orvosainak segítségével bebalzsamozta. A balzsamozás éjjelig tartott és azután a halottat üvegfedelű érekeporsóba tették. A püspököt tegnap beszentelték és délután már ravatalra helyezték. A residencia nagy ebédlőjét, ahol a ravatal áll, fel-díszítették, a falakat fekete posztóval vonták be és középen sok, sok délszaki növény között áll a ravatal, köröskörül égő gyertyával övezve. A temetési szertartás Váro-sy Gyula székesfehérvári püspök végzi.

— **Egy volt képviselő párbaja.** Budapestről táviratozzák lapunknak, hogy Bartha Ferenc, a belényesi kerület volt képviselője, Sztán Florián belényesi gymnásiumi tanárral tegnap kardpárbajt vívott, melyen mindketten könnyebben megsérültek. A párbajra hírlapi vitatkozás adott okot.

— **Kéki Sándor halála.** A debreceni patriciusok száma Kéky Sándor halálával ismét kevesbedett, aki tegnap előtt éjszaka Budapesten a Hercel-féle gyógyintézetben meghalt. Kéky Sándor szappangyáros, általánosan tisztelt és becsült tagja volt Debrecen polgárságának és mint a törvényhatósági bizottság tagja nem egyszer adta tanu-

jelét törhetetlen elvhűségének és jellem-szilárdságának. Kéky 3 hét előtt utazott Budapestre, kezelő orvosa, dr. Bruckner Ernő társaságában, hogy ott a Hercel-féle gyógyintézetbe vétesse magát fel, súlyos betegségtől megszabaduljon. A legjelesebb orvos-tanárok kezelése és az országos nevű Hercel tanár műtéte sem tudta megmenteni Kéky Sándort az életnek. Holttestét Debrecenbe hozzák és itt temetik el, ahol ifju neje-n kívül két gyermeke gyászolja elhunytát.

— **Eskütétel.** Az új kórházi segédorvos dr. Beczner Imre a hivatalos esküt a ma délelőtt tartott tanács ülésen tette le.

— **Az iparoskör közgyűlése.** E hó 26-án délelőtt 9 órakor tartja a debreceni iparos kör évi rendes közgyűlését Simonffy-uteai saját helyiségében. A közgyűlés tárgysorozata: 1. Elnöki jelentés a múlt évi működésről. 2. Az 1904. évi zárszámadás betérjesztése, és a felmentvény megoldása. 3. Az 1905. évi költségelőirányzat betérjesztése. 4. Könyvtári bizottság jelentése. 5. Aelnök, pénztárnok, jegyző, könyvtárnok, ügyész és gazda választása. 6. 20 kilépett választmányi tag helyének betöltése. 7. Esetleges indítványok.

— **A nagy erdei körút.** A debreceni ember egyetlen szórakozása nyáron amikor az aszfalt megalvad a nap tüzetől: a nagy erdő. Oda vonulki a közönség és a terebélyes fák árnyékában keres menekvést a forróság elől. A városi tanács a Nagyerdő szépítése érdekében egy körút létesítését vette tervbe, mely a költségvetés szerint 90.000 koronába kerülne. Ezt az összeget a kövezet vám terhére irányozták elő és a közgyűlés a tanács javaslatát elfogadta. De nem így a miniszter, akihez jóváhagyás végett került az ügy. A miniszter azt vitatja a városhoz érkezett leiratában, melyben megtagadja a jóváhagyást, hogy nem egyezhetik bele a kövezetvám terhére előirányzott költségbe. Hanem ha a város szépíteni akarja a Nagyerdőt, fizesse a költségeket a házi pénztár. S minthogy a házi pénztár jelenleg ily nagy megterhelést elviselni nem tud, a nagyerdei körút létesítése elmarad.

— **A cár súlyosan megsérült.** Minap egy berlini tudósítás alapján megírtuk, hogy a minden oroszok cárhoja, súlyosan beteg, idegrohamai vannak, sirógöreséket kap és órákon át imádkozik.

Francia elmeorvosokat hívtak hozzá. Az orosz és francia lapok megeafolják a híreket, sőt kijelentik, hogy a cár egyáltalán nem beteg.

Most egy párizsi lap, a Petit Parisien meggondolta a dolgot és egy pétervári távirat alapján határozottan kijelenti, hogy az orosz fővárosban igen nagy az aggodalom, mert a cár állapotáról komoly hírek terjedtek el.

A cárt teljesen elzárták a külvilágtól, még legmeghittebb embereit sem engedik hozzája.

Miután pedig egyidőben újabb merénylet híre terjedt el, amelyet egy apród követett el a cár ellen, ezt összefüggésbe hozzák a cár eltűnésével és azt írják, hogy a cár ez alkalommal súlyosan megsebesült.

— **Kinevezés.** Jancsó Gyula volt debreceni kir. törvényszéki telekkönyvvezető, legutóbb nagykarolyi kir. albirót, az igazságügyminiszter Máramarosmegyében a rahói kir. járásbírószághoz járásbíróvá nevezte ki. Orvendünk az érdemes férfiú megérdemelt előléptetésének.

— **Átalakítások a törvényszéken.** Átalakítások folynak a helybeli kir. törvény-

szék palotájában, mit Tóth Lajos jeles építész végeztet. Ezentúl az árverési terem más helyen lesz, mert a mostani helyiség albirói szoba lesz. Arvay Géza kir. albiró már megkezdte itten működését.

— **Vasut Nagyszalontától Debrecenig.** Rövid idő múlva új vasut építését kezdik meg Bihar megyében. A kereskedelmi miniszter ugyanis az alföld első gazdasági vasut társaságnak engedélyt adott arra, hogy Csermőről kiinduló Nagyszalontát keresztül szelő Komádin át Berettyóújfaluiig kiépítendő vasutra az elönmunkálótakat megkezdhesse, Nagyszalonta ha az új vasut kiépül, idővel Dél-Biharra, Felső-Aradmegyével, a Sárréttel és Debrecennel nyer összeköttetést. A tervezett vasut a következő községeket fogja érinteni: Csermőről kiindulva Somoskeszin, Barakonyon, Talpason, Fekete-Bátoron, Árpádon át Nagyszalontára érkezik. Nagyszalontától Mezőgyarak, Mezőgyán, Orosi, Zsadány érintésével Komádiba, innen Mezósas, M. Homorog, Furta, Zsáka, B.-Szt.-Márton községek érintésével Berettyó Újfalú végállomáshoz jut. Ez azonban csak ideiglenes végállomás, mert a határozott terv az, hogy a vasut tovább vezetve egészen Debrecenig kiépítessék.

— **Kuropatkin a cirkuszban.** A városi cirkuszt egy clownnak kegyetlen tréfájáért a rendőrség bezáratta, a clownt pedig letartóztatta. A clown egy idomított szamarat mutogatott, a ki az „előre” vezényszóra hátrament s annál jobban hátrált, minél jobban ordított a clown, hogy előre. Végül a clown ezt mondja a számárnak: „Ahá, most veszem észre, hogy Kuropatkin vagy!” Ez a tréfa óriási kacagást és tetszést keltett a nagyobbára lengyel közönség előtt.

— **Udvari pletykák.** Az európai fedelmi személyiségek közül Alexis orosz nagyhercegnek van meg az a szenvedélye, hogy szereti magát tetováltatni, Testén állítólag hét illusztráció van: valamennyi egy-egy japán szörnyeteg. — Vilmos német császár a napokban vadászat alkalmával egy jávorszarvast lőtt. A vadászok erre a hallalt jelezték. A császár erre fölkiáltott: De hisz maguk szarvas halálára harangoztak! Felség, — felelte az egyik vadász, — a jávorszarvas halálára nincs külön jelzésünk. Jól van. — mondá a császár, — a legközelebbi alkalommal már lesz ilyen is. S a császár azonnal visszavonult s megcsinálta a jávorszarvas elejtésekor harangozandó hallali dallamát. — A perzsa sah utazására egy ép oly szép székét visz magával, mint aminő a trónja. Ággyhoz hasonló, tömör ezüstből való, igen finom szobrászati művekké díszítve. Egyik oldalán harcosok, másik oldalán állatfejek láthatók. Köröskörül gyémántok és más drágakövek ragyognak. A közepén briliáns van, mely egész vagyonnal ér föl. A sah erre a trónus gyanánt is szolgáló székre most zafirral, rubinnal s más drágakövekkel kisdíszített takarót csináltatott, amely maga 75 millió frankot ér. — VII. Edward angol király még mint walesi herceg egy esős napon feltúrta a nadrágját. Ettől kezdve az angol előkelőségek, ha eső van, ha szép idő, a nadrágjukat feltúrva hordják. A walesi hercegnőnek meg egy alkalommal kelése volt a hóna alatt s emiatt csókra vagy kézfozásra úgy nyujtotta a kezét, hogy a könyökét a váll magasságában tartotta. Ettől kezdve a művelt angol a kézfozásnál a kezét 1 méter 60 cm. magasságban tartja a földtől. — Vilmos német császár nem szeret esernyőt magával vinni, még akkor sem, ha neki nem volna is rá gondolja. Az a véleménye, hogy a paraplé nem valami nemes szerszám. — A sandrigha mi palotában Alexander angol királyné igazgatja a kerteket s különös gondtal ügyel a virágokra. De arra is gondolja van, hogy az udvari emberek milyen virágot hordanak s míg a tulipánt, rózsát szívesen látja,

egyéb virágot az ő engedélye nélkül nem igen hordhatnak. Az angol királynénak igen gazdag gyűjteménye van transvali virágokból. Félve félti ezeket, mert hiszen — nagyon sokba kerültek.

— **Elutasított kegydíj iránti kérvény.** Németh Ferenc volt városi díjak kegydíjért folyamodott a városhoz. A közgyűlés a kérelmet elutasította. Németh a határozatot megfélemberte a miniszterhez. A miniszter a városhoz küldött leiratában a közgyűlés határozatát helybenhagyja és Németh Ferencet a kegydíj iránti kérelmével szintén elutasítja.

— **Halálozások.** Az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő halálozások jelentettek be. Ökrös Sándor r.kath. 54 éves, Szilágyi István ev. ref. 18 hónapos, Jenei Zsuzsanna ev. ref. 3 éves, özv. Papp Ferencné ev. ref. 76 éves, Turcsik Erzsébet r.kath. 4 hónapos, özv. Kádár Józsefné ev. ref. 58. éves, Szakál Erzsébet ev. ref. 22 éves.

— **A debreceni izr. hitközség ének-kara** e hó 21-én Drumár János tanár közreműködésével a Frohner-szálloda éttermében nagy hangversenyt rendez, a következő műsossal: 1. Nyitány. Kis orgonán. Előadja Drumár János. 2. Beköszöntő. Bortal. Előadja az énekkar kísérettel. 3. XXIV. Zsoltár. Előadja az énekkar, kísérettel. 4. Orosz duette. Éneklik: Tenor és alt. 5. XXX. Zsoltár. Énekli a kórus, kísérettel. 6. CXIII. Zsoltár. Énekli az énekkar, kísérettel. 7. Magyar népdalok. Basszus solo. Sf Ej uchnyem. Orosz aratódal. Énekli az énekkar. 9. CXIV. Zsoltár. Énekli az énekkar, kísérettel. 10. Kossuth induló. Előadja az énekkar, kísérettel. 11. Ma touvu. 12. Orosz egyveleg. Malaros. Énekli a kar. 13. Orosz solo. Énekli a tenor. 14. Tavasz elmúlt. Énekli a kar. 15. Orosz duette. Éneklik: tenor és basszus. 16. Farsangi ének. — Kezdeté este fél 8 órakor. Belépti díj személyenkint 1 korona. Családjegy 3 személyre 2 korona, A második estén változott műsor lesz.

— **A szt. gotthardi menedékhely leégett.** A szent Bernát-rendi barátoknak a XIV. századból származó szt. gotthardi menedékhelye a március 9 ikéről 10 ikére virradó éjszakán földig leégett. A tűz a kályhájukban keletkezett s négy óra hosszáig tartott. Az Airoloból érkezett segélycsapatok csak az ingóságoknak jelentéktelen részét voltak képesek megmenteni. A barátságos hajlék, amelyben minden utas szíves, vendégszerető fogadtatásra talált, arról híres, hogy belőle küldték ki a szerencsétlenül járt turisták legkedvesebb életmentőit, a bernát-hegyi kutyákat.

— **Tortajada a pápánál.** X. Pius pápa nemrég kihallgatáson fogadta a nálunk is ősmert La Tortajada spanyol táncosnőt. A biborosok és a vatikáni körök tiltakoztak az ellen, a pápa azonban leintette őket: „Elég! Keresztény fogalmak szerint ez a táncosnő ép úgy leányom mint ahogy ti fiaim vagytok.” A pápa különben, a kihallgatás után, nagyon kedvezően nyilatkozott a táncosnőről.

— **A parlament étvágya.** Ki gondolna arra, hogy az állam élet fejlődésére a parlamenti étközök is befolyással vannak? A honatyák bizony aligha maradnának ott a hosszu, náha még az éjszakába is benyúló üléseken, ha a honatyai gondok mellé az éhség és szomjuhozás nem kevésbé komoly gondjai s járulnának. Erre célozva mondta nemrég egy angol politikus, hogy a parlamenti gépezet csak úgy működik egészségesen és főnkadás nélkül, ha a gép jól be van fűtve. Annak idején nálunk is feltűnést keltett, hogy mi minden fogyott el egy-egy éjjeli ülés alkalmával. Angliában egész másképp áll

a dolog, ott az ülések délután kezdődnek és nem ritka eset, hogy a vitatkozások az éjszakába is benyulnak, amikor a honatyák valóságosan megrohanják az étkezőt. A vendéglős persze jó előre elkészül az éfajta esetre s akár napokig képes volna az egész parlamentet étellel és itallal ellátni. Egy ülés alatt csak teából több, mint 40,000 adag fogy el, az egyes ebédek száma pedig 20—35,900 közt változik. A bevásárlásokat mr. King látja el, aki a legutóbbi ülés alatt 123,700 koronát fizetett ki tisztán élelmiszerekért, míg a borok 68,460 s a különféle cigaretták 47,720 koronába kerültek s ide számítva még az aprólékos kiadásokat is, a parlamenti étkező kiadása egy ülés alatt 260,000 koronát tesz ki. Ezzel szemben képviselők fizettek élelmiszerekért 131,320 s asztalpenz fejében 3300 koronát, cigarettáért 11,840 s végül italokért 35,640 koronát. A vendéglő deficitjét meg a parlament fedezi. A parlamenti étkező London legolcsóbb vendéglő közé tartozik s egy schillingért kap az ember egy szelet húst főzelelkekkel, kenyéret, vaját és sajtot, három koronáért pedig egyteljes, pompás ebédet szerezviroznak.

— **Gyujtogató gyermek.** Letenyéről írják: Erdősfő községben 14-én kigyuladt Andróczy György pajtája és a nagy szél következtében csakhamar még öt lakóház és melléképületei a tűz martalékává lettek. A vizsgálat kiderítette, hogy a tüzet Andróczy György 8 éves kis fia okozta, ki egy szál gyufát az égő kazal közé dobott.

— **Öngyilkos leány.** Nyomora üldözte a halálba Schveller Róza varróleányt, Schveller Ignác magyar igeni lakos 18 éves leányát. Nap-nap után a legnagyobb nélkülözéseket szenvedte a családjával együtt. Abból éltek amit a leány varrásával keresett. A napokban valamely tartozásért lefoglalták a varró gépét, az egyedüli kenyérkereseti forrást. A különben is beteges leány ezt annyira szívére vette, hogy öngyilkossá lett. E hó 7-én a Zalánára érkező vonat felé feküdt, mely a szerencsétlen teremtés testét teljesen összeroncsolta. Szüleinek, hátrahagyott levelében azt írta, hogy azért lett öngyilkos, mert varrógépjét lefoglalták.

— **Meglopott cseléd.** Bus ábrázattal állított be a rendőrségre tegnap este Dankó Julius cseléd leány és panaszos hangon adta elő, hogy tegnap délelőtt, amíg távol volt szolgálati helyéről valaki belopódzott szobájába és onnan 20 korona értékű ruháját ellopta. A lopással egy a házban lakó cseléd társát gyanúsítja. A rendőrség a nyomozást megindította.

— **Verekedő favágó.** Csanádi József favágónak a mult héten sok munkája akadt. A bőkereset jó kedvre hangolta és nem sajnálta magát az italt sem. Tegnap délelőtt is ilyen virágos hangulatban idogált Szilágyi Gábor Deák Ferenc-utcai pálinka mérésében, ahol garázdálkodni kezdett. Mikor pedig nem akartak már neki több italt adni, nekiköntött a pálinka mérés tulajdonosának és megakartá verni. A részeg favágó ellen a rendőrség megindította az eljárást.

— **Elvesztett pénz.** Tegnap délután egy szegény munkás ember a Faragó-utcan mentében elvesztett 70 koronát A becsületesség megtaláló kéri, hogy a pénzt vigye a büntetői osztályra, hol illő jutalomban részesül.

— **Pályázat.** A lemondás folytán megüresedett ipartestületi kézbesítő állásra pályázat hirdettek. Javadalmazás: évi 720 korona. Az állásra csakis helybeli önálló mesterek pályázhatnak. Pályázati határidő 1905 április 1-ig.

— **Tolvaly cseléd.** Megunta a tisztességes munkát Szócs Mária cseléd, mivel úgy gondolkodott, hogy őt az Isten nem arra

teremtette. Azért hát nem is soká töprengett rajta, hogy a sorsán miként változtasson, hanem tegnap összeszedte sátorfáját, no meg a gazdája holmijai közül is egyet-mást és azzal megszökött. A tolvaj cselédet gazdája Háy Károly feljelentése folytán a rendőrség keresi.

x **Megérkezett** a világhírű Progress egészségi szivarka hüvely melyből minden darab nicotin mentővel van ellátva. Főraktár Debrecen és vidéke részére Merkli Ferenc Fűvészkeret u. 14 sz.

x **Postakert 21 számú** nyaraló, a főúton, eladó, értekezhetni végette Piac-utca 17. sz.

x **Akinek pénze nincs**, de szüksége annál több, az menjen Kaiser Salamonhoz (Hatvan-u. 2.) hol a legelegánsabb női és férfi ruhakelmék, kész öltönyök és felöltők, szőnyegek, garnitúrák, vásznak, képek, tükrök és minden elképzelhető dolog a legjutányosabban heti 1, vagy 4 korona részletre kapható. — Ugyanott egy kereskedelmit végzett könyvelő felvétetik.

x **Március 15-ikén** jelent meg „Báró Weselényi élete és munkái” Irtá: dr. Kardos Samu. A két kötet díszmunka bolti ára 30 korona. Előfizetési ára 20 korona. Előfizetéseket április 1-ig elfogad a szerző dr. Kardos Samu, Debrecenben.

x **LETZTER JÓZSEF** fényképészeti-festészet és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44. dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejáratánál levő kirakatban

Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene

SZÍNHÁZ.

Műsor.

Márc. 17. péntek. Heidelbergi diák élete. Színmű.

Márc. 18. szombat. A boszorkány Színmű.

Márc. 19. vasárnap délután Szókimondó asszonyosság. Színmű.

Este, János vitéz. Daljáték.

* **Shakspeare bemutatják.** A színház igazgatósága tegnap a következő hivatalos jelentést küldte be hozzánk:

Hétfőn lesz a premierje Shakspeare színművének, melynek a címe Troilus és Kresszida.

Igazán sajnáljuk, hogy a szükszavu, de bőségesen elmés színházi híradás azt nem árulja el, vajjon a szerencés szerző jelen, lesz-e a Troilus és Kressziden premiérjén?

* **Gábor diák.** Március 24-én mutatják be Vályi Nagy Gusztáv színművét, Gábor diák-ot, melylyel a valóban tehetséges debreceni ifju, műve osztatlan érdeme szerint tavaly pályadíjat nyert.

TAVIRATOK.

Uj titkos tanácsosok esküje.

Bécs, márc. 16. A király ma eskettette fel Mikó Bálint gróf főispánt és Zsilinszky Mihály államtitkárt titkos tanácsosi minőségükben. Majd az általános kihallgatáson mindkét új titkos tanácsost kihallgatáson fogadta.

Az orosz forrongás.

Varsó, márc. 16. A 16 ik orosz tüzér dandár 19 tartalékos a mozgósításkor megtagadta az engedelmisséget. Tettleg állottak ellent a tartalékosok, felebbvalóiknak. A hadi törvényszék ezért közülök ötöt halálra, négyet életfogytiglani fegyházra, nyolcat 20 évi kényszermunkára ítélte, kettőt pedig felmentett. A halálos ítéleteket már végre és hajtották.

Ujabb japán győzelem.

Tokio, márc. 16. Oyama marsall jelenti, hogy a japánok megszállták és bevették Tienlinget és a karbin felé visszavonuló oroszokban néhány ostromágyúval óriási pusztítást vittek véghez.

Az oroszok nagy veresége.

Péttervár, márc. 16. Semmi titkot nem csinálnak már itt abból, hogy a mukdeni csata az orosz fegyvereknek határozott nagy vereségét jelenti. Hivatalos körök ugyancsak cseppenkint akarták beadni az orosz népnek a keserű orvosságot; de az események oly óriásiak voltak, hogy a titkolózás semmit sem ért. A közönséget roppant pánik fogta el. Százazernyi ember ostromolja a hadügyminiszteriumot, mert mindenki tudni akarja, hogy hozzátartozója esett-e vagy nem. A hadügyminiszterium minden jóakarattal mellette sem tud felvilágosítást adni, mert az események listáját még nem kapta meg. Nem is lehet elképzelni, hogy a sebesültek és elesettek ily nagy száma mellett listát összeállítsanak és azt Pétervárra egész teljességében elküldjék. Ami az oroszok visszavonulását illeti, arra vonatkozóan egy szemtanú a következőket mondta el: Amikor megkapták a katonák a visszavonulásra a parancsot, senki sem akart hienni benne, annál kevésbé, mert a japánok abban az időben az egész keleti arcélen visszafelé indultak. Az orosz csapatok türelmetlenül várták a parancsot az ellenség támadására. A katonák roppant izgalomba estek a parancsra és kérdezték a tisztet, hogy voltaképpen miért is kell visszavonulniuk? Senki sem tudott választ adni rá. A tiszték helyzete ily körülmények közt borzasztó volt. Szinte irigyelték elesett társaikat, akik abban a tudatban haltak meg, hogy az oroszok megtartották pozíciójukat és végül mégis győzni fognak. Sűrű sötét éj volt, amikor a csapatok visszavonultak. Mögöttük lángokban álltak a raktárak. A lángok messze világítottak. A lelkeket borzalom fogta el.

Az orosz hadifoglyok.

London, márc. 16. A Reuter ügynökség jelenti Tokióból: A japán kormány 43,000 orosz fogoly számára szállást készített husz különböző városban.

Japán hadihajók.

London, márc. 16. Szingaporei Lloyd-hír szerint a Hengvar nevű gőzös mellett a sorlungi világító-toronynál 22 japán hadihajó vonult el.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, március 16.

Buza kínálat és vételkedv mérsékelte. Lanyha irányzat mellett 14,000 méter-

mázsa került forgalomba 10 fillérrel olcsóbb áron. Egyéb gabonaneműek közül tengeri szilárdabb, rozs lanyha, a többi változatlan. Idő: esős.

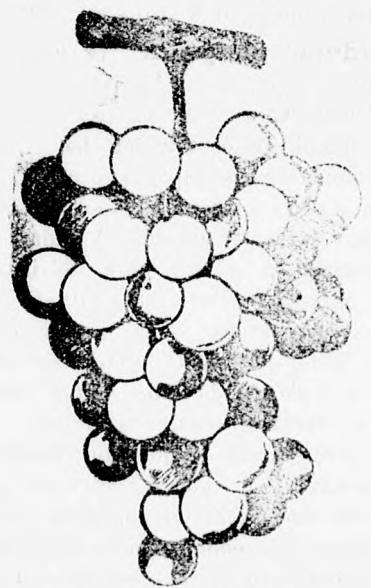
Buza áprilisra	19.26—28.
„ májusra	19.08—10.
„ októberre	16.98—00.
Rozs áprilisra	15.44—46.
„ októberre	13.72—76.
Zab áprilisra	14.30—34.
„ októberre	12.10—12.
Tengeri májusra	15.34—36.
Repece májusra	15.34—36.

Törvénykezés.

§ **Megrágalmazott megyei tisztikar.** Körülbelül két éve annak, hogy Besenyei József, ki egy abban az időben megindult Igazság című lapnak volt a szerkesztője, alaptalanul megvádolta és támadta a vármegyei tisztikart. A lapot annak idején nyomban beszüntették, azokat a számaikat pedig, melyekben a sértő cikk megjelent, elkobozták. Besenyeit és munkatársát Pozsgai Miklóst a meghurcolt megyei tisztikar beperelte nyomtatvány útján elkövetett rágalmaszért. A vádlottak ügyében tegnap kezdődött meg az esküdtészi főtárgyalás, melynek során a sértettek közül kihallgatták Rásó Gyula alispánt Weszprémi Zoltán főjegyzőt, dr. Czeglédi Mihály főügyészt és Budaházy Odön főszámvevőt. Továbbá Pákozdy Sándor, Rajk Imre és Farkas Győző tanukat. A vád és védő beszédekre csak ma délelőtt kerül a sor.

Millenium telep Nagyösz.

LEŐSŐBŐBBÁRSKI

LEŐSŐBŐBBÁRSKI

Szép és tartós szőlője

csek annak lesz, a ki ingyen kéri Magyarország legnagyobb szőlőiskolájának árjegyzékét, mely szőlőiskola állami segítséggel és állami felügyelet mellett létesült.

LÉGRADY TESTVÉREK könyvkiadóhivatala

Budapest, V. Váci-körút 72.

Március 15-ikén

jelenik meg

„Báró Vesselényi Miklós élete és munkái”

IRTA:

Dr KARDOS SAMU.

A két kötet díszmunka bolti ára 30 korona.

Előfizetési ára 20 korona.

Előfizetéseket április 1-ig elfogad a szerző

Dr Kardos Samu, Debrecenben.

A DEBRECENI HITELBANK

Részvénytársaság

f. é. február 1-én.

megkezdte működését

Kölcsönöket nyújt váltóra, kötelezvényekre, értékpapírokra árukra

Óvadékkölcsönöket ad bérloknek és vállalkozóknak.

Jelzálog- és törlesztéses amortizációs kölcsönöket engedélyez földbirtokokra és házakra.

a legkedvezőbb feltételek mellett.

Elfogad betéteket betéti könyvecs. kére és folyószámlára a legmagasabb napi kamatláb mellett kamatoztatás véget vesz és elad mindennemű értékpapírt és érepénzt, valamint

Elfogad megbízásokat ilyenek vételére vagy eladásására és minden a bankszakmába vágó ügyeleket kötésére

Üzleti helyiség Széchenyi utca 1 sz. I em.

Az igazgatóság.

A legjobb arc-
szépítő szer a

SERAIL-ARCZKENŐCS,

mely az arcot tisztítja, fehériti és bársony puhává teszi.

Minden ártalmas alkatrész nélkül!

Serail-szappan. } Kitűnő toiltett szappanok a kenőcs használatához

Serail-crème. nappali használatra.

Serail-puder. Kiváló finom arczpor három színben, fehér, rózsaszín és erém. 1 doboz ára 1 korona.

Serail-szájvíz. A legjobb szájvíz.

Kapható: dr. Rothschnek V. Emil, Mihalovics István, Tóth Béla, Füleky Pál, Muraközi László, Balázs Ödön gyógyszerész uraknál, valamint Jóna és Jóna urak droguerájában.

Továbbá a készítőnél: **ROZSNYAI MÁTYÁS** gyógyszerész Aradon, szabadságtér, valamint minden más gyógyszerertárban.

Egy tégely ára
1 kor. 40 fillér

Egy kis tégely
ára 70 fillér

Nyiló virágok, esokrok, koszorúk!

Legbiztosabb és legjobb vetemény és virágmagvakat, gyümölcsfák, diszcserejk, gömbákácfákat és más kertészetbe vágó növényzetet esakis

Paczelt János

műkertésznél.

Kossuth-utcai mag- és virágkereskedésében kaphatók.

Debrecenben.

Olesó ár és pontos szállítás biztosítottik.

Debreceni Ipar és Kereskedelmi Bank

DEBRECEN; (Iparbank-udvar.)

leszámítol és bevált,

Külföldi váltókat kisorsolt értékpapírokat vásárol és elad;

Értékpapírokat külföldi pénzeket fizetéseket teljesít.

Külföldi piacokon kibocsát külföldrszóló.

Hitellevelekkel fentart

Safe Depont (páncs) szekrényeket elad minden huzáshoz

Osztálysorsjegyeket csekély évi díjért nyilván tart

Kisorsolás alá eső sorsjegyeket állami és magán kötvényeket,

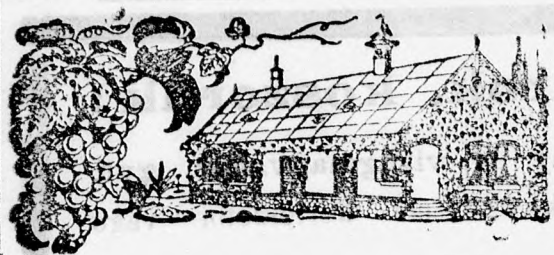
Törlesztéses kölcsönöket nyújt 600 koronán felül

10, 20, 25, 30, 40, 50, 65. évre.

Lovass és Ladányi

féle tömeg eladása
rendkívüli olcsó
áron megkezdődött.

Piac utca 7 sz.
Vecsey-ház.

Szőlőlugast

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben
föld- és homoktalajon.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s
nincsen oly ház melynek fala mellett a legcsé-
lyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenki-
vül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb.
a legremekebb díszé, anélkül, hogy legkevesebb
helyet is elfoglalna az egyébrencsak használható részek
ből. Ez a legháladosabb gyümölcs, mert minden
évben terem.

Ere azonban nem minden szőlőfaj alkalmas
(hár mind kusza természetű), mert nagyobb része
ha megpőri is, termést nem hoz, ezért sokan nem
érték el eredményt eddig. Hol lugasnak alkalmas
fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az
egész szőlőérés idején a legkiválóbb muskálly és
más éns szőlőkkel.

A fajok ismertetésére vonatkozó színes fény-
nyomait katasztrófus bárkinél ingyen és bérmentve
küldetük meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja
Borfajú szőlőültvények is még nagy mennyiségben
kaphatók leszállított áron. Borok családi fo-
gyasztásra 50 l. és feljebb olcsó árban és (De-
laware) sima ültetéshez és ebből borminta.

Ermelléki első szőlőültvényterep
Nagy-Kágya, Biharmegye.

Meghívó.

A nádudvari kölesönös segélyző-egylet mint szövetkezet közgyűlése

1905. április hó 2-án, délelőtt 11 órakor, az óvoda helyiségében
tartatik meg.

T A R G Y A K:

1. Igazgatósági jelentés a múlt üzletév eredményéről.
2. Az évi mérleg és számadások előterjesztése.
3. A felügyelő-bizottság jelentése és ennek alapján az igazgató-
ság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
4. Hiányzó választmányi tagok helyének betöltése.
5. Öt választmányi tag kisorsolása s ezek helyett újak választása.
6. Lemondás folytán megüresedett egy felügyelő-bizottsági hely
betöltése.
7. Az 1905. dec. 31-én leszámoló III. évtársulat felszámolására
egy öt tagú bizottság megválasztása.
8. Indítványok.

Jegyzet. Az évi mérleg és számadások kinyomtatva a közgyűlés előtt 8 nappal az egylet
helyiségében minden egyleti tag által a hivatalos órákban átvehető.

Kivonat az alapszabályokból: 26. §. 7. pontja, a közgyűlés tárgyaira vonatkozólag:
Az igazgatóság, valamint az egyes tagok által teendő indítványok az egybehívandó
közgyűlés előtt legalább 14 nappal írásban beadandók.

Mérleg-számla

1904. december 31-én.

VAGYON: Készpénzben 1984'25 K. Kötvényekben 216663 K., részvényekben:
egy drb. debreceni első Takarékpénztári r. 4200 K., felszerelésben:
butorzat 832'77 K. Könyvekben, nyomtatványok: 548'58 K., össze-
sen: 224228'60 K.

TEHER: Harmadik évtársulat törzsbetété: 98433 K. 2563 részvényt, 2 és ³/₄
évi nyeresége: 6079'40 K. Negyedik évtársulat törzsbetété: 31056'20 K.
1512 részvényt, 1 évi nyeresége: 515'38 K. Ötödik évtársulat törzsb-
betété 16148'20 K. 1565 részvényt. Központi hitel: 59690 K. At-
meneti Kamatok: 3555'83 K. veszteségi tartalék: 1366'31 K. Egyen-
leg mint nyereség: III. évtársulatnak: 5462'82 kor. a negyediknek:
1447'14 K. az V-iknek: 474'32 kor. összesen 224228'60 K.

Az egyletnek 1905. dec. 31-én volt 988 tagja 1175 könyvvel. kilépett 33 tag
271 részvényt, belépett 10 tag 42 részvényt.

Az igazgatóság.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGÉNél
BUDAPEST, V. VÁCI-KÖRUT 32.

Benzinmotorok, gőzeséplőkészletek, arató- gépek és egyéb mezőgazdasági gépek

legjobb szerkezetben, legjobb kivitelben kaphatók.

Arjegyzéket és költségvetést kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.